

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция № 4

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ

За дистанционна самоподготовка по „История на здравеопазването и здравните грижи“ за студенти от специалност „Управление на здравните грижи“ – ОКС „Бакалавър“

Доц. Макрета Драганова, д.м.

Историческо развитие на здравните грижи

Макрета Драганова

История на сестринството и акушерството

Историите на **сестринството** и **акушерството** са връстници на **медицината**, т.е на самото човечество

Първият документ на милосърдна сестра се появява най-напред в Древна Индия 1500г.пр.н.е.

Първите акушерки се появяват през V в.пр.н., една от които е майката на Хипократ – Фенарете.

История на рехабилитация/кинезитерапия

Данни за използването на физически упражнения като лечебно и профилактично средство се откриват хилядолетия назад.

Старокитайската книга Кунг Фу, датираща 3000 г. пр. н. е. . физически упражнения са средство за лечение.

В друг източник се съобщава, че в 2698 г- пр. н. е. китайският император е лекуван с лечебна гимнастика.

История на рехабилитация/кинезитерапия

В древна Япония -природните средства и движенията също са били познати като лечебно средство.

1800 – 800 г. пр. н. е. в индуските книги Аюрведа и Сакрута са разгледани гимнастиката и масажът. Индуските йоги още тогава са използвали широко дихателните и други физически упражнения.

Хипократ пише в „Хипократова сбирка“ за действието на физическите упражнения и методиката за прилагането им, както и мястото на масажа и упражненията в лечебен план.

История на рехабилитация/кинезитерапия

Лечебната гимнастика започва да се развива и разпространява в Рим, по-късно в Германия, Русия и други европейски страни. У нас началото на подготовка на кадри по лечебна гимнастика се поставя през 1947 г.

Въпроси за дискусия?

Коя е първата характеристика на здравните грижи, за която се сещате?

Синоними на термина “сестринството”?

МИЛОСЪРДИЕТО

Задача

В малки групи се опитайте да посочите минимум три термина, определящи същността на понятието “МИЛОСЪРДИЕ”.

Същност на милосърдието

- Благотворителност
- Човеколюбие
- Добродетел
- Хуманност
- Състрадание
- Взаимопомощ
- Вярa в доброто начало

Милосърдието в историята /фактори на развитие/

Развитие на медицината – от дълбока древност, от творенията на великия Хипократ – Клетва, Наставления, За древната медицина.

Църквата - В християнството милосърдието е честа тема за проповед и словесно въздействие

под влияние на църквата се създават граждански общества на милосърдието

I- ви период – развитие на грижите в древността

Началото на грижите се свързва с появата на християнството – I век от н.е. в Палестина;

Приятелката на Павел Фьобе създава организация за помощ на болни

Фибиола – римлянка, /IV в.от н.е./ предоставя своя палат за болница за бедни

Църковно-манастирските болници – развива се високоблагородна сестринска дейност

I- ви период – развитие на грижите в древността

Средновековна Византия – “дякониците” – вдовици, посветени на болните и болниците.

“сестри - августинки”-грижат се за болните в и извън манастирите, Лиеж, Франция

Св. Винсан де Пол /1576-1660г./ полага основите на съвременното сестринство – Орден на милосърдните сестри./ Дъщерите на милосърдието, Дами на милосърдието../

Париж, Франция

I- ви период – развитие на грижите в древността

След 16 век религията започва да губи абсолютното си влияние поради развитието на естествените науки и промяната в общественото мислене.

Закриват се манастири и болници – остра нужда от хора, които да осъществяват грижите за болните.

Жени, които са извършили престъпление работят като сестри, което е залегнало в основата на отношението към сестринската дейност като към недостойно занимание.

I- ви период – развитие на грижите в древността

1672 – 1725 г., времето на Петър Велики в Русия се появяват първите жени, които се грижат за болните в хоспиталите и лазаретите.

II-ри период – развитие на грижите през 18 – 20 век

---

18 – 19 век в Англия и Русия подготовката на милосърдни сестри се институционализира.

Откриват се първите училища в Англия, а по-късно с помощта на английски сестри се откриват светски училища в Европа, САЩ и Канада /1873 г./

Флоранс Найтингел

1820 - 1910

Теория на Флоранс Найтингел /за средата/

Първото научно определение на сестринството –
1859 г.

Тя разглежда сестринството като “действие по използване на обкръжаващата пациента среда с цел съдействие за неговото оздравяване.”

“да се създадат най-добри условия за пациента за активиране на неговите собствени сили” –
цел на грижите.

Първото научно определение за сестринството

“...действие по използване на обкръжаващата пациента среда с цел съдействие за неговото оздравяване.”

- “Записки за грижите” – 1859 г.

Теория на Флоранс Найтингел /за средата/

Голяма част от информацията за теорията на Найтингел е от нейните записки

В основата на нейната теория е средата – физическа, психологическа и социална

Тя определя пет главни компонента на здравословната околна среда – вентилация/проветрение, светлина, топлина, контрол на изпаренията и на шума/.

Теорията на Флорънс Найтингел / за средата/

Според Найтингел, функцията на обгрижващият е да повлияе на околната за индивида среда по начин, който ще помогне за възстановяване на здравето му.

Въпреки че Найтингел не пояснява специално сестринския процес, нейната теория го подкрепя

Основни приноси на Флоранс Найтингел

Участието и в Кримската война (1853-1856г) гр. Скутари,
Турция

Първото модерно сестринско училище в Лондон – 1860 г.

Книга “Бележки върху сестринството” – публикувана през
1875г.

Поставя основите на професионалната сестринска грижа

История на здравните грижи

“... В ИМЕТО НА МОЯ БОГ
И ЧОВЕШКОТО
МИЛОСЪРДИЕ....”

Флоранс
Найтингейл

Развитие на грижите в България

Коя е първата българска милосърдна сестра?

Развитие на грижите в България

1848-1854 – в хайдушката чета на Чакър войвода е участвала Мария Фунтарица – боец и санитар/гр. Самоков/

Виктория Живкова /Вела Благоева/- работила през Освободителната война като милосърдна сестра в руски лазарет.

Развитие на грижите в България

Райна Попгеоргиева /Райна Княгиня/

/1856- 1917/ - първата дипломирана акушерка в България, завършила в Москва

Развитие на грижите в България

През 1894 г. у нас официално е поставен въпросът за подготовка на милосърдни сестри. Дамският комитет на Софийския клон на БЧК открива първия едногодишен курс, който започва и завършва с шест курсистки.

Програмата на обучението се състояла в деветмесечен лекционен курс и тримесечен практически стаж. След дипломирането си шестте курсистки започват работа в Александровска болница. Две от тях (**Мария Блъскова и Евица Видич**) работят в

продължение на 30 години в нея.

Първите обучени сестри в България

Йорданка Шаекчиева

Мария Блъскова

Евица Видич

Първи трудотерапевт в България

Мария Търнова – педагог, със специализации по трудопедия в Белград и Берлин.

В УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ – първата трудотерапия у нас – 1965.

Развитие на грижите в България

1900 г. – Първото училище у нас от БЧК. Директор д-р Ораховец

1913 – второ училище, финансирано от царица Елеонора.

1941 – 1942 г. откриват се у-ща в Пловдив и Варна

1946 – 1960 – открити 22 у-ща

1948 г. – у-ще “Д-р П. Бешев” в Плевен

ФЗГ, МК - Плевен

Мед. Сестра – 1948

Акушерка – 1994

Рехабилитатор - 1963

Мед. Лаборант – 1974

Рентгенов лаборант – 1998, 2007

Социални дейности – 1983, 2007

Помощник-фармацевт – 2009

Медицинска козметика - 2016

Други исторически данни /Пловдив/

1961 – разкрита специалност “Медицински лаборант” и “Помощник фармацевт” в Пловдив

1972 – разкрита специалност “Рентгенов лаборант”

2000 – специалност “Помощник фармацевт”

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

Една от 100–те най-влиятелните жени в световната история

Основоположник на съвременната професия на медицинската сестра

Създава първото училище за милосърдни сестри в Лондон

Героиня от Кримската война 1853-1856г.- “Жената с лампата”

**Флоранс
Найтингейл
1820 - 1910**

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

Флоранс Найтингейл
1820 - 1910

Реформаторка на много военни и граждански болници - смъртността в лазаретите за 6 месеца спада от 42 на 2 процента

1883 г. За дейността си получава Кралски червен кръст

1907г.- Първата жена получила Орден за специални заслуги

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

Юлия Вревская
1841 - 1878

През 1876 г. баронеса Вревская преминава спешен курс на обучение за медицинска сестра и със собствени средства подготвя още един отряд доброволки за фронта

Пристига в България, където се грижи за ранените войници

Умира от петнист тиф през 1878 г. и е погребана в гр.Бяла

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

**Царица
Елеонора
и
Цар**

„Царствения бял ангел с червения кръст“ - многолика и огромна дейност , невероятна дипломация относно етноса, работа сред армията, усъвършенстване на милосърдното дело и себеотдаване за България

За прякото ѝ участие в националноосвободителните войни получава ОРДЕН ЗА ХРАБРОСТ и е наградена от руския император с орден “Св. Анна“

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

Светското име на Майка Тереза е
Агнеса Гонджа Бояджиу

1929 г - Пристига в Индия, две
години по-късно става монахиня и
приема името Тереза.

1950 г. - основава ордена
“Мисионери на милосърдието”

1979 г - Получава Нобелова
награда за мир

Майка Тереза

1910 – 1997

ДАМИ НА МИЛОСЪРДИЕТО

“По рождение съм албанка, по гражданство съм индийка, но принадлежа на света “

1997 г.

**Римокатолическата църква
канонизира Майка Тереза за светица.**

MOTHER TERESA

IN HONOR OF MOTHER TERESA,
THE WOMEN RELIGIOUS AND CONTEMPLATIVES
WHO SERVED THROUGHOUT THE WORLD.

*"I realized that I had the call to take care of the sick
and the dying, the hungry, the naked, the homeless-
to be GOD'S LOVE in action to the poorest of the poor."*

*"Send me from death to life,
from sin to truth.
Send me from despair to hope
from pain to peace.
Send me from hatred to love
from war to justice
from all my sins, my needs,
my sorrows..."*

MOTHER TERESA

IN 1982 SHE WAS AT THE CONVENTION CENTER

MOTHER TERESA

IN HONOR OF MOTHER TERESA,
THE WOMEN RELIGIOUS AND CONTEMPLATIVES
WHO SERVED THROUGHOUT THE WORLD.

*"I realized that I had the call to take care of the sick
and the dying, the hungry, the naked, the homeless -
to be GOD'S LOVE in action to the poorest of the poor."*

*"Stand me firm amidst the life,
Stand me firm like the truth,
Stand me firm against the hope
Stand me firm from the hand
Stand me firm without the love
Stand me firm with the justice
Let justice fall over heaven, and would
an miracle..."*

MOTHER TERESA

“Да съумееш да помогнеш на страдащия – това несъмнено е една от най-прекрасните способности, с които човек разполага.”

Д-р Т.Билрот

"Тайната на вечната младост е да се учи всеки ден нещо ново."

Солон

"Учейки другите, човек учи и себе си."

Сенека

---

*“Ние живеем в настоящето,
благодарение на миналото и в
името на бъдещето!”*

УНИКАЛНИ ФУНКЦИИ

МЕД.СЕСТРА И АКУШЕРКА оказват помощ на човека , болен или здрав, при извършването на дейности, способстващи здравето му или спокойна смърт и които той сам би предприел , ако имаше необходимите сили, знания и воля за това...

Уникални функции

Рехабилитация – метод на лечение, който има за цел да улесни процеса на възстановяване, вследствие на травма, болест, до възможно нормално състояние

Здравните грижи в наши дни

ДОБОЛНИЧНА ПОМОЩ – МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТРОВЕ И АМБУЛАТОРИИ И ДРУГИ

БОЛНИЧНА ПОМОЩ - ДЪРЖАВНО И ЧАСТНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Възникване на академичните традиции

11-12 век - в Европа - засилен интерес към знанието и образованието. Укрепват известни университети в Париж и Болоня, Оксфорд и Кеймбридж.

Около 1885 година се подема широка кампания сред студентите по време на церемонии да се носят академични облекла.

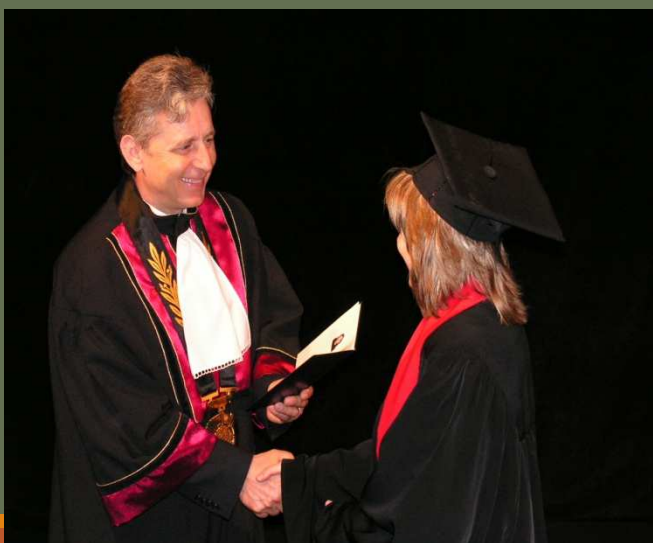
New Chancellor Sheila Hancock and Vice-Chancellor Professor John Craven

СИМВОЛИ НА РЕКТОРСКОТО ДОСТОЙНСТВО

ЖЕЗЪЛ - символ на
ректорския авторитет

ОГЪРЛИЦА – особен белег
на ректорския престиж

ТОГА – символ на
ректорската власт и
достойнство

Академично облекло

Подчертава традициите, авторитета и значимостта на Университета

Придава на церемонията тържественост, приобщава завършващите към вековната образователна традиция

Внушава уважение и преклонение пред усилията на академичната общност

Академично облекло

Тогата е основен елемент на академичното облекло - бакалавърска, магистърска и докторска

Качулката е отличителен белег с различен цвят за хабилитирани преподаватели и докторанти. Разпознава университета, който е присвоил степента.

Шалове

Академично облекло

Академични шапки - черната Оксфордска шапка се носи от всички степени и с цвят, отговарящ на традициите на университета

